Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 6 oktober 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Upphovsrätt och närstående rättigheter – Rättsligt skydd för datorprogram – Direktiv 91/250/EEG – Artikel 5 – Undantag från ensamrätterna – Åtgärder som krävs för att den som lagligen förvärvat ett datorprogram ska kunna rätta fel – Begrepp – Artikel 6 – Dekompilering – Villkor”

I mål C-13/20,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour d’appel de Bruxelles (Belgien) genom beslut av den 20 december 2019, som inkom till domstolen den 14 januari 2020, i målet

Top System SA

mot

État belge,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan samt domarna M. Ilešič (referent), E. Juhász, C. Lycourgos och I. Jarukaitis,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Top System SA, genom É. Wery och M. Cock, avocats,

– État belge, genom M. Le Borne, avocat,

– Europeiska kommissionen, genom É. Gippini Fournier och J. Samnadda, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

och efter att den 10 mars 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.1 i rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram (EGT L 122, 1991, s. 42; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 111).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Top System SA och État belge (belgiska staten) angående den dekompilering som Selor – den belgiska federala förvaltningens urvalsmyndighet – gjort av ett datorprogram utvecklat av Top System som ingår i en applikation som Selor har en användarlicens för.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I sjuttonde till tjugotredje skälen i direktiv 91/250 anges följande:

”Upphovsmannens ensamrätt att förhindra otillåten återgivning av sitt verk bör begränsas när det gäller datorprogram så att den inte omfattar den tekniska återgivning som krävs för att den som på laglig väg förvärvat programmet skall kunna använda det. Detta betyder att handlingar som laddning, körning och rättelse, som är nödvändiga vid användningen av ett program som är lagligen förvärvat, inte får förbjudas genom avtal. Vid avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser får, även då en programkopia har sålts, varje annan åtgärd som krävs för användandet av en programkopia utföras i överensstämmelse med programmets avsedda användning av den som på laglig väg förvärvat kopian.

En person som har rätt att använda ett datorprogram bör inte hindras att utföra sådana åtgärder som krävs för att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion, under förutsättning att dessa åtgärder inte gör intrång i upphovsrätten till programmet.

Otillåten återgivning, översättning, anpassning eller förändring av den kodform i vilken en kopia av ett datorprogram har gjorts tillgänglig utgör intrång i upphovsmannens ensamrätt.

Inte desto mindre kan under vissa omständigheter ett sådant återgivande av programmets kod och översättning av dess form enligt artikel 4 a och b vara oundgängligt för att erhålla den information som behövs för att ett självständigt skapat program skall uppnå samverkansförmåga med andra program.

Därför bör endast under dessa omständigheter åtgärderna återgivning och översättning anses vara rättsenliga och i överensstämmelse med god sed, förutsatt att de utförs av eller för en person som har rätt att använda en kopia av programmet. Rättsinnehavarens tillstånd krävs därmed inte.

Ett av syftena med detta undantag är att göra det möjligt att koppla samman alla komponenterna i ett datorsystem, även sådana som är av skilda fabrikat, så att de kan fungera tillsammans.

Detta undantag i upphovsmannens ensamrätt får inte användas på ett sätt som skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller som står i konflikt med ett normalt utnyttjande av programmet.”

4 Artikel 1 i detta direktiv har följande lydelse:

”1. I enlighet med bestämmelserna i detta direktiv ska medlemsstaterna ge datorprogram upphovsrättsligt skydd som litterära verk enligt … konventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk [undertecknad i Bern den 9 september 1886 (reviderad i Paris den 24 juli 1971), i dess lydelse efter ändringen av den 28 september 1979]. I detta direktiv omfattar termen datorprogram dessas förberedande designmaterial.

2. Skydd enligt detta direktiv ska gälla ett datorprograms alla uttrycksformer. Idéer och principer som ligger bakom de olika detaljerna i ett datorprogram, även de som ligger bakom dess gränssnitt, är inte upphovsrättsligt skyddade enligt detta direktiv.

3. Ett datorprogram ska skyddas om det är originellt i den meningen att det är upphovsmannens egen intellektuella skapelse. Inga andra bedömningsgrunder ska tillämpas vid fastställandet av om det ska komma i åtnjutande av skydd.”

5 Artikel 4 i detta direktiv, med rubriken ”De särskilda ensamrätterna”, har följande lydelse:

”Om inte annat följer av artikel 5 och 6 skall rättsinnehavarens ensamrätt enligt artikel 2 innefatta rätten att utföra eller ge tillstånd till följande:

a) Varaktig eller tillfällig, delvis eller fullständig återgivning av ett datorprogram på vilket sätt och i vilken form som helst. I den mån som laddning, visning, körning, överföring eller lagring av det berörda datorprogrammet nödvändiggör sådan återgivning av ett datorprogram krävs rättsinnehavarens tillstånd.

b) Översättning, anpassning, sammanställning och varje annan ändring av ett datorprogram samt återgivning av därav följande resultat, dock utan att inskränka de rättigheter som tillhör den person som ändrar programmet.

c) Alla former av spridning till allmänheten, inbegripet uthyrning, av datorprogrammets original eller kopior av detta. Den första försäljningen av en kopia av programmet som görs inom [Europeiska unionen] av rättsinnehavaren själv eller med dennes samtycke medför förlust av spridningsrätten till den berörda kopian inom [unionen]; detta gäller dock inte rätten att kontrollera vidare uthyrning av programmet eller en kopia av detta.”

6 I artikel 5 i samma direktiv, med rubriken ”Undantag från ensamrätterna”, föreskrivs följande:

”1. I avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser ska de i artikel 4 a och b angivna åtgärderna inte kräva rättsinnehavarens tillstånd, om de krävs för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet ska kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål. Detta gäller även rättelse av fel.

2. En person som har rätt att använda ett datorprogram får inte genom avtal hindras från att göra en säkerhetskopia av detta om denna är nödvändig för den aktuella användningen.

3. Den person som har rätt att använda en kopia av ett datorprogram skall utan rättsinnehavarens tillstånd ha rätt att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion i syfte att utröna de idéer och principer som ligger bakom programmets olika detaljer, under förutsättning att detta sker vid sådan laddning, visning, körning, överföring eller lagring av programmet som han har rätt att utföra."

7 Artikel 6 i direktiv 91/250, med rubriken "Dekompilering", har följande lydelse:

"1. Rättsinnehavarens tillstånd skall inte krävas när återgivning av koden eller översättning av kodens form enligt artikel 4 a och b är oundgänglig för att erhålla den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan mellan ett självständigt skapat datorprogram och andra program, under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

a) Åtgärderna utförs av licenstagaren eller av annan person som har rätt att använda en kopia av programmet, eller för deras räkning av en person som har rätt därtill.

b) Den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan har inte tidigare varit lätt åtkomlig för de i punkt a angivna personerna.

c) Åtgärderna är begränsade till att gälla de delar av originalprogrammet som är nödvändiga för att uppnå samverkansförmågan.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte medge att den information som erhållits

a) används för andra ändamål än att uppnå det självständigt skapade datorprogrammets samverkansförmåga,

b) överlämnas till andra personer, utom när detta är nödvändigt för det självständigt skapade datorprogrammets samverkansförmåga, eller

c) används för utveckling, tillverkning eller marknadsföring av ett datorprogram som i väsentliga delar liknar det berörda programmets uttrycksform, eller används för andra åtgärder som medför intrång i upphovsrätten.

3. I överensstämmelse med bestämmelserna i … konventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk får bestämmelserna i denna artikel inte tolkas så att de tillämpas på sätt som otillbörligt skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller står i konflikt med ett normalt utnyttjande av datorprogrammet."

8 Artikel 9.1 i direktivet har följande lydelse:

"... Varje avtalsbestämmelse som strider mot artikel 6 eller mot de i artikel 5.2 och 5.3 angivna undantagen skall vara ogiltig."

9 Direktiv 91/250 har upphävts och kodifierats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/24/EG av den 23 april 2009 om rättsligt skydd för datorprogram (EUT L 111, 2009, s. 16). Det är emellertid direktiv 91/250 som är tidsmässigt tillämpligt (*ratione temporis*) på omständigheterna i det nationella målet.

Belgisk rätt

10 I artikel 5 i loi du 30 juin 1994 transposant en droit belge la directive européenne du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d'ordinateur (lagen av den 30 juni 1994 om införlivande med belgisk rätt av unionsdirektivet av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram) (*Moniteur belge* av den 27 juli 1994, s. 19315), i dess lydelse enligt loi du 15 mai 2007 relative à la répression de la contrefaçon et de la piraterie de droits de propriété intellectuelle (lagen av den 15 maj 2007 om bekämpande av intrång i immateriell rättigheter) (*Moniteur belge* av den 18 juli 2007, s. 38734) (nedan kallad LPO), föreskrevs följande:

”Om inte annat följer av artiklarna 6 och 7 omfattar rätten till egendom

a) Varaktig eller tillfällig, delvis eller fullständig återgivning av ett datorprogram på vilket sätt och i vilken form som helst. I den mån som laddning, visning, körning, överföring eller lagring av det berörda datorprogrammet nödvändiggör sådan återgivning av ett datorprogram krävs rättsinnehavarens tillstånd.

b) Översättning, anpassning, sammanställning och varje annan ändring av ett datorprogram samt återgivning av därav följande resultat, dock utan att inskränka de rättigheter som tillhör den person som ändrar programmet.

…”

11 Artikel 6 LPO hade följande lydelse:

”1. I avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser skall de i artikel 5 leden a och b angivna åtgärderna inte kräva rättsinnehavarens tillstånd, om de krävs för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet skall kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål. Detta gäller även rättelse av fel.

…

3. Den person som har rätt att använda en kopia av ett datorprogram skall utan rättsinnehavarens tillstånd ha rätt att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion i syfte att utröna de idéer och principer som ligger bakom programmets olika detaljer, under förutsättning att detta sker vid sådan laddning, visning, körning, överföring eller lagring av programmet som denne har rätt att utföra.”

12 Artikel 7 LPO hade följande lydelse:

”1. Rättsinnehavarens tillstånd skall inte krävas när återgivning av koden eller översättning av kodens form enligt artikel 5 a och b är oundgänglig för att erhålla den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan mellan ett självständigt skapat datorprogram och andra program, under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

a) Återgivningen eller översättningen utförs av en person som har rätt att använda en kopia av programmet, eller för deras räkning av en person som har rätt därtill.

b) Den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan har inte tidigare varit lätt åtkomlig för denne.

c) Återgivningen eller översättningen är begränsad till att gälla de delar av originalprogrammet som är nödvändiga för att uppnå samverkansförmågan.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte medge att den information som erhållits

a) användas för andra ändamål än att uppnå det självständigt skapade programmets samverkansförmåga,

b) kommuniceras till tredje man, såvida inte sådan kommunikation är nödvändig för att det självständigt skapade datorprogrammets samverkansförmåga ska fungera,

c) används för utveckling, tillverkning eller marknadsföring av ett datorprogram som i väsentliga delar liknar det berörda programmets uttrycksform, eller används för andra åtgärder som medför intrång i upphovsrätten.

3. Denna artikel får inte tillämpas på sätt som otillbörligt skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller står i konflikt med ett normalt utnyttjande av datorprogrammet.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13 Top System är ett bolag bildat enligt belgisk rätt som utvecklar datorprogram och tillhandahåller IT-tjänster.

14 Selor är det offentliga organ som i Belgien är ansvarigt för urval av och orientering för framtida medarbetare inom olika delar av den offentliga förvaltningen. Efter det att Selor integrerats i den federala myndigheten ”Stratégie et Appui” (strategi och stöd) trädde belgiska staten i dess ställe som svarande i det nationella målet.

15 Top System samarbetar sedan år 1990 med Selor, för vars räkning bolaget tillhandahåller tjänster avseende it-utveckling och it-underhåll.

16 För att fullgöra sina uppgifter har Selor gradvis infört it-verktyg för att göra det möjligt att lämna in ansökningar online och att behandla dessa.

17 På Selors begäran har Top System utvecklat flera program som dels innehåller funktioner som härrör från dess övergripande programvara, ”Top System Framework” (nedan kallad TSF), dels funktioner som är avsedda att tillgodose Selors särskilda behov.

18 Selor har en användarlicens för de av Top System utvecklade programmen.

19 Den 6 februari 2008 ingick Selor och Top System ett avtal om installation och konfigurering av en ny utvecklingsmiljö och ett avtal om integrering och migration av källorna för Selors program i denna nya miljö.

20 Mellan juni och oktober 2008 utväxlade Selor och Top System e-postmeddelanden om driftproblem som påverkade vissa av de applikationer som använde TSF.

21 Top System, som inte lyckades nå en överenskommelse med Selor om att lösa dessa problem, väckte den 6 juli 2009 talan mot Selor och belgiska staten vid Tribunal de commerce de Bruxelles (Handelsdomstolen i Bryssel, Belgien) och yrkade bland annat att den skulle fastställa att Selor hade dekompilerat TSF i strid med Top Systems ensamrätt till denna programvara. Top System yrkade även att Selor och belgiska staten skulle förpliktas att utge skadestånd till Top System för dekompileringen och överlämna kopian av källkoderna för programvaran, jämte kompensationsränta från det uppskattade datumet för dekompileringen, det vill säga senast från den 18 december 2008.

22 Den 26 november 2009 överlämnades målet till Tribunal de première instance de Bruxelles (Förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien), som genom dom av den 19 mars 2013 i huvudsak ogillade Top Systems talan.

23 Top System överklagade den domen till den hänskjutande domstolen, Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien).

24 Top System anförde inför den instansen att Selor på ett rättsstridigt sätt hade dekompilerat TSF. Enligt bolaget får, enligt artiklarna 6 och 7 LPO, dekompilering ske endast efter tillstånd från upphovsmannen eller den som övertagit dennes rättigheter, eller i syfte att uppnå samverkansförmåga. Däremot är dekompilering inte tillåten i syfte att rätta fel som påverkar det berörda programmets funktion.

25 Selor har medgett att en del av TSF dekompilerats i syfte att avaktivera en bristfällig funktion. Myndigheten har dock gjort gällande bland annat att den enligt artikel 6.1 LPO hade rätt att genomföra denna dekompilering i syfte att rätta till vissa fel i utformningen som påverkade TSF och som gjorde det omöjligt att använda TSF på ett sätt som överensstämde med dess avsedda ändamål. Selor har vidare åberopat sin rätt enligt artikel 6.3 LPO att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion i syfte att utröna de idéer och principer som ligger bakom de berörda funktionerna, för att kunna förebygga blockeringar orsakade av dessa fel.

26 Den hänskjutande domstolen anser att det, för att avgöra om Selor hade rätt att göra dekompileringen med stöd av artikel 6.1 LPO, ankommer på den att pröva huruvida dekompileringen av hela eller delar av ett datorprogram omfattas av de åtgärder som avses i artikel 5 leden a och b LPO.

27 Mot denna bakgrund beslutade Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 5.1 i [direktiv 91/250] tolkas så, att den som lagligen har förvärvat ett datorprogram får dekompilera hela eller delar av datorprogrammet, när denna dekompilering är nödvändig för att vederbörande ska kunna rätta fel som påverkar programmets funktion, inbegripet när rättelsen består i att avaktivera en funktion som påverkar hur den applikation som detta program ingår i fungerar?

2) Om så är fallet, ska villkoren i artikel 6 i direktivet eller några andra villkor också vara uppfyllda?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

28 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram har rätt att dekompilera hela eller delar av programmet för att rätta fel som påverkar programmets funktion, även när detta innebär att avaktivera en funktion som påverkar funktionaliteten hos den applikation som programmet ingår i.

29 Enligt artikel 4 led a i direktiv 91/250, som bland annat föreskriver ensamrätter för upphovsmän till datorprogram, har upphovsrättsinnehavaren till ett datorprogram ensamrätt att utföra eller ge tillstånd till varaktig eller tillfällig, delvis eller fullständig återgivning av ett datorprogram på vilket sätt och i vilken form som helst, om inte annat följer av undantagen i artiklarna 5 och 6 i direktivet.

30 Med förbehåll för dessa undantag ger artikel 4 led b i direktiv 91/250 rättsinnehavaren ensamrätt att utföra eller ge tillstånd till översättning, anpassning, sammanställning och varje annan ändring av ett datorprogram samt återgivning av därav följande resultat.

31 I artikel 5.1 i direktiv 91/250 föreskrivs emellertid att om de åtgärder som räknas upp i artikel 4 leden a och b i direktivet krävs för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet ska kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål, inbegripet rättelse av fel, ska de inte kräva rättsinnehavarens tillstånd, i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser.

32 Enligt artikel 6 i direktiv 91/250, med rubriken ”Dekompilering”, ska rättsinnehavarens tillstånd inte heller krävas när återgivning av koden eller översättning av kodens form enligt artikel 4 leden a och b är oundgänglig för att erhålla den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan mellan ett självständigt skapat datorprogram och andra program, under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda.

33 Dekompilering nämns inte som sådan bland de åtgärder som räknas upp i artikel 4 leden a och b i direktiv 91/250, som artikel 5.1 i direktivet hänvisar till.

34 Det ska emellertid prövas huruvida, oaktat denna omständighet, de åtgärder som är nödvändiga för att dekompilera ett datorprogram kan omfattas av tillämpningsområdet för artikel 4 led a och/eller b i direktivet.

35 I likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 39 i sitt förslag till avgörande ska det först och främst påpekas att ett datorprogram ursprungligen är utformat i form av en ”källkod” i ett begripligt programspråk och sedan omvandlas till exekverbar form av en dator, det vill säga i form av en ”objektkod”, med hjälp av ett program som kallas kompilator. Operationen att omvandla källkoden till objektkod kallas kompilering.

36 Domstolen erinrar om att ett datorprograms källkod och objektkod åtnjuter upphovsrättsligt skydd för datorprogram enligt artikel 1.2 i direktiv 91/250, i egenskap av två uttrycksformer för programmet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, EU:C:2010:816, punkt 34).

37 Omvänt syftar dekompilering till att rekonstruera ett programs källkod utifrån dess objektkod. Dekompileringen utförs med hjälp av ett program kallat dekompilator. Som generaladvokaten påpekat i punkt 41 i sitt förslag till avgörande ger dekompileringen i allmänhet inte tillgång till källkoden i original, utan till en tredje version av programmet i fråga, en ”kvasikällkod”, som i sin tur kan kompileras till objektkod som gör det möjligt för detta program att fungera.

38 Dekompileringen utgör således en bearbetning av formen av en programkod som innebär en åtminstone delvis och tillfällig återgivning av den koden och en översättning av kodens form.

39 Det kan följaktligen konstateras att dekompileringen av ett datorprogram innebär åtgärder, nämligen mångfaldigande av programmets kod och översättning av formen på denna kod, vilka omfattas av upphovsmannens ensamrätt enligt definitionen i artikel 4 leden a och b i direktiv 91/250.

40 Denna tolkning stöds av ordalydelsen i artikel 6.1 i direktiv 91/250, som enligt artikelrubriken rör dekompilering och som uttryckligen hänvisar till ”återgivning av koden” och till ”översättning av kodens form enligt artikel 4 a och b” i direktivet. Av detta följer att begreppet dekompilering, i den mening som avses i direktivet, faktiskt omfattas av den ensamrätt som upphovsmannen till ett datorprogram har enligt sistnämnda bestämmelse.

41 Enligt artikel 5.1 i direktivet får den som lagligen förvärvat ett datorprogram utföra alla de åtgärder som räknas upp i artikel 4 leden a och b i direktivet, inbegripet återgivning av koden och översättning av dess form, utan föregående tillstånd från rättsinnehavaren, om de krävs för att använda programmet, inbegripet rättelse av fel som påverkar programmets funktion.

42 Av detta följer att artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett program har rätt att dekompilera programmet för att rätta fel som påverkar programmets funktion.

43 Denna tolkning påverkas inte av artikel 6 i direktiv 91/250, vilken, i motsats till vad Top System har hävdat, inte kan tolkas på det sättet att dekompilering av ett datorprogram endast är tillåten om det sker i syfte att uppnå samverkansförmåga.

44 Som framgår av lydelsen i artikel 6 i direktivet, gör den bestämmelsen ett undantag från upphovsrättsinnehavarens ensamrätt till ett datorprogram genom att tillåta återgivning av koden eller översättning av kodens form utan tillstånd från upphovsrättsinnehavaren, när dessa åtgärder är nödvändiga för att säkerställa programmets samverkansförmåga med ett annat, självständigt skapat program.

45 Domstolen erinrar om att tjugonde och tjugoförsta skälen i direktivet anger att det under vissa omständigheter kan visa sig nödvändigt att återge ett datorprograms kod eller översätta dess form för att erhålla den information som behövs för att ett självständigt skapat program ska uppnå samverkansförmåga med andra program och att det dessa åtgärder därför ”endast under dessa omständigheter” bör anses vara rättsenliga och i överensstämmelse med god sed och därmed inte kräva rättsinnehavarens tillstånd.

46 Det framgår av artikel 6.1 b och c jämförd med nittonde och tjugonde skälen i direktivet att unionslagstiftaren avsett att begränsa räckvidden av det undantag för samverkansförmåga som föreskrivs där till situationer där ett självständigt skapat program inte kan uppnå samverkansförmåga med andra program med andra medel än genom dekompilering av det berörda programmet.

47 En sådan tolkning stöds av artikel 6.2 och 6.3 i direktivet, som förbjuder bland annat att den information som erhållits används för andra ändamål än att uppnå en sådan samverkansförmåga eller används för utveckling av liknande program och mer allmänt utesluter att dekompileringen utförs på ett sätt som otillbörligt skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller står i konflikt med ett normalt utnyttjande av det berörda datorprogrammet.

48 Det går däremot inte att av vare sig lydelsen av artikel 6, jämförd med nittonde och tjugonde skälen, i direktivet eller av systematiken i denna artikel dra slutsatsen att unionslagstiftaren avsett att utesluta varje möjlighet att återge ett datorprograms kod och översätta kodens form annat än i syfte att erhålla den information som är nödvändig för att ett självständigt skapat datorprogram ska kunna uppnå samverkansförmåga med andra program.

49 Det ska i detta hänseende påpekas att medan artikel 6 i direktiv 91/250 avser de åtgärder som krävs för att säkerställa samverkansförmåga mellan program som skapats oberoende av varandra, syftar artikel 5.1 i direktivet till att göra det möjligt för den som lagligen förvärvat ett program att använda det i överensstämmelse med dess avsedda ändamål. Dessa två bestämmelser har följaktligen olika syften.

50 För det andra stöds denna bedömning, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 59 i sitt förslag till avgörande, av förarbetena till direktiv 91/250, av vilka det framgår att införandet av nuvarande artikel 6 i direktivet i Europeiska kommissionens ursprungliga förslag hade till syfte att specifikt reglera frågan om samverkansförmåga mellan program som skapats av oberoende upphovsmän, utan att det påverkar de bestämmelser som syftar till att göra det möjligt för den som lagligen förvärvat ett program att använda det på ett normalt sätt.

51 För det tredje skulle den av Top System förespråkade tolkningen av artikel 6 i direktivet äventyra den ändamålsenliga verkan av den möjlighet som unionslagstiftaren i artikel 5.1 i direktivet uttryckligen har gett den lagenliga förvärvaren av ett program att rätta till fel som hindrar att programmet kan användas i överensstämmelse med dess avsedda ändamål.

52 Som generaladvokaten betonat i punkt 79 i sitt förslag till avgörande förutsätter rättelse av fel som påverkar ett datorprograms funktion i de flesta fall, och särskilt när den rättelse som ska göras består i att avaktivera en funktion som gör att programmet inte fungerar som det ska, att man förfogar över källkoden eller åtminstone ”kvasikällkoden”.

53 Mot denna bakgrund ska den första tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram har rätt att dekompilera hela eller delar av programmet för att rätta fel som påverkar programmets funktion, även när detta innebär att avaktivera en funktion som påverkar funktionaliteten hos den applikation som programmet ingår i.

Den andra frågan

54 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram och som önskar dekompilera det för att rätta fel som påverkar programmets funktion måste uppfylla kraven i artikel 6 i direktivet eller andra krav.

55 Som domstolen konstaterat i punkt 49 ovan, har undantaget i artikel 6 i direktiv 91/250 ett annat tillämpningsområde och andra syften än undantaget i artikel 5.1 i direktivet. Kraven i artikel 6 är därför inte som sådana tillämpliga på undantaget i artikel 5.1.

56 Med hänsyn till lydelsen av, systematiken i och syftet med artikel 5.1 i direktiv 91/250 måste emellertid åtgärder som sammantagna utgör dekompilering av ett datorprogram uppfylla vissa krav när de utförs i enlighet med denna bestämmelse.

57 För det första ska dessa åtgärder, i enlighet med lydelsen i denna bestämmelse, vara nödvändiga för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet ska kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål och särskilt för att rätta ”fel”.

58 Med tanke på att direktivet varken innehåller någon hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar eller någon relevant definition, ska begreppet fel tolkas i enlighet med ordets normala betydelse i vanligt språkbruk, med beaktande av sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som det ingår i (dom av den 3 juni 2021, Ungern/parlamentet, C-650/18, EU:C:2021:426, punkt 83 och där angiven rättspraxis).

59 På it-området avser ett fel vanligen en defekt som påverkar ett datorprogram och som är orsaken till att datorprogrammet inte fungerar.

60 I enlighet med syftet med artikel 5.1 i direktiv 91/250, som domstolen erinrat om i punkt 49 ovan, ska en sådan defekt, som utgör ett misstag i den mening som avses i denna bestämmelse, dessutom påverka möjligheten att använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål.

61 För det andra framgår det av ordalydelsen i artikel 5.1 i direktiv 91/250 att dekompileringen av ett datorprogram ska ”kräv[a]s” för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet ska kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål.

62 Som domstolen konstaterat i punkt 52 ovan innebär rättelse av fel som påverkar användningen av ett program i överensstämmelse med dess ändamål i de flesta fall en ändring av programkoden, och för att kunna göra denna rättelse krävs tillgång till källkoden eller åtminstone till ”kvasikällkoden”.

63 När källkoden enligt lag eller avtal är tillgänglig för förvärvaren av programmet i fråga, kan det emellertid inte anses ”krävas” att förvärvaren dekompilerar programmet.

64 För det tredje tillåter artikel 5.1 i direktiv 91/250, enligt dess ordalydelse, rättelse av fel i avsaknad av ”särskilda avtalsbestämmelser”.

65 Enligt sjuttonde skälet i direktiv 91/250 får varken handlingar som laddning och körning som är nödvändiga vid användningen av ett program som är lagligen förvärvat eller rättelse av fel som påverkar programmets funktionalitet förbjudas genom avtal.

66 Artikel 5.1 jämförd med artonde skälet i direktiv 91/250 ska således förstås så, att parterna inte genom avtal kan utesluta varje möjlighet att rätta sådana fel.

67 Det står däremot, enligt denna bestämmelse, rättighetsinnehavaren och förvärvaren fritt att avtala om hur denna rätt ska utövas. Konkret kan de särskilt komma överens om att rättsinnehavaren kontinuerligt ska göra nödvändiga rättelser av programmet i fråga.

68 Av detta följer även att i avsaknad av specifika avtalsvillkor i detta avseende, har den som lagligen förvärvat ett datorprogram rätt att utan rättsinnehavarens medgivande utföra de åtgärder som räknas upp i artikel 4 leden a och b i direktiv 91/250, inklusive dekompilering av programmet, i den mån detta krävs för att rätta fel som påverkar programmets funktion.

69 För det fjärde kan den som lagligen förvärvat ett datorprogram och som dekompilerat programmet i syfte att rätta fel som påverkar programmets funktion inte använda resultatet av dekompileringen för annat ändamål än att rätta till dessa fel.

70 Enligt artikel 4 led b i direktiv 91/250 har upphovsrättsinnehavaren nämligen ensamrätt att utföra och ge tillstånd inte bara till ”[ö]versättning, anpassning, sammanställning och varje annan ändring av ett datorprogram” utan även till ”återgivning av därav följande resultat”, det vill säga, vid dekompilering, den källkod eller ”kvasikällkod” som blir resultatet av den operationen.

71 Varje återgivning av koden är således, enligt artikel 4 led b i direktiv 91/250, beroende av upphovsrättsinnehavarens tillstånd till programmet.

72 Enligt artikel 4 led c i direktivet är spridning till allmänheten av en kopia av ett datorprogram dessutom förbjuden utan samtycke från upphovsrättsinnehavaren till programmet, vilket, såsom framgår av artikel 1.2 i direktivet, även är tillämpligt på kopior av den källkod eller ”kvasikällkod” som erhållits genom dekompilering.

73 Även om det är utrett att artikel 5 i direktivet medger att den som lagligen förvärvat ett datorprogram utför sådana åtgärder utan rättsinnehavarens samtycke, gäller detta endast om de åtgärderna krävs för att denne ska kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål.

74 Mot denna bakgrund ska den andra tolkningsfrågan besvaras på följande sätt. Artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram och som önskar dekompilera det för att rätta fel som påverkar programmets funktion inte är skyldig att uppfylla kraven i artikel 6 i direktivet. Förvärvaren har emellertid rätt att göra en sådan dekompilering endast i den mån det krävs för rättelsen och under iakttagande, i förekommande fall, av de villkor som föreskrivs i avtalet med upphovsrättsinnehavaren till nämnda program.

Rättegångskostnader

75 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

1) **Artikel 5.1 i rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram har rätt att dekompilera hela eller delar av programmet för att rätta fel som påverkar programmets funktion, även när detta innebär att avaktivera en funktion som påverkar funktionaliteten hos den applikation som programmet ingår i.**

2) **Artikel 5.1 i direktiv 91/250 ska tolkas så, att den som lagligen förvärvat ett datorprogram och som önskar dekompilera det för att rätta fel som påverkar programmets funktion inte är skyldig att uppfylla kraven i artikel 6 i direktivet. Förvärvaren har emellertid rätt att göra en sådan dekompilering endast i den mån det krävs för rättelsen och under iakttagande, i förekommande fall, av de villkor som föreskrivs i avtalet med upphovsrättsinnehavaren till nämnda program.**

Underskrifter